

AUTOR:	Mgr. Veronika Bajgarová	ZNAČKA:	VY_32_INOVACE_08_CJL_15
OBOR:	Gastronomie,	ROČNÍK:	1.
STUDIA:	Cestovní ruch		3., 4.
PŘEDMĚT:	Český jazyk a literatura	VYTVOŘENO:	duben 2013
TEMATICKÝ OKRUH:	Literatura od starověku po romantismus		
NÁZEV:	Národní obrození – počátky divadla, spor o rukopisy, František Palacký a Václav Matěj Kramerius		
ANOTACE, METODICKÝ POKYN:	<p>Výukový materiál je vytvořen zejména pro žáky 1. ročníku dálkového nástavbového studia oboru Management v gastronomii. Žákům 3. a 4. ročníku oboru Cestovní ruch slouží k zopakování učiva a ověření úrovně osvojení poznatků daného tématu, a to formou samostatné práce.</p> <p>Soubor obsahuje výkladový materiál k tématu Národní obrození – počátky divadla, spor o rukopisy, František Palacký a Václav Matěj Kramerius, který je zpřístupněn žákům formou e-learningu.</p> <p>Žák se pod svým uživatelským jménem a heslem (jež mu je přiděleno) přihlásí do výukového prostředí http://moodle.ssss.cz. Pod názvem konkrétního vyučujícího a příslušného předmětu vyhledá nabídku kurzů.</p> <p>Zadaný kurz obsahuje materiál, jež má žák prostudovat. Učivo je doplněno obrázky, citacemi úryvků z literárních děl, v závěru jsou úkoly, které žák samostatně vypracuje. Kurz obsahuje opakovací test, který prověří získané vědomosti a znalosti. Jeho spuštění řídí konkrétní vyučující. Ten nastaví pravidla, za kterých je možné test absolvovat (prostředí, čas, četnost opakování, hodnocení).</p>		
ODKAZY A CITACE:	<p>POLÁŠKOVÁ, Taťána, Dagmar MILOTOVÁ a Zuzana DVOŘÁKOVÁ. Literatura: přehled středoškolského učiva. Třebíč: Petra Velanová, 2005. ISBN 80-902571-4-3.</p> <p>HORA-HOŘEJŠÍ, Petr. Toulky českou minulostí 1. Praha: Baronet, 1995. ISBN 80-85890-47-X.</p> <p>http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Stavovsk%C3%A9_divadlo_1.JPG</p>		

Počátky obrozeneckého divadla

Divadlo v Kotcích (na dnešním Ovocném trhu) již existovalo v první polovině 18. století (1739 – 1783). Bylo to však divadlo německé (součástí byla činohra i opera, nehrálo se však česky).

- ◆ Prvním pokusem o české představení byla hra *Kníže Honzík* v roce 1771.

V roce 1783 bylo otevřeno v Praze **Nosticovo divadlo** (dnes nazývané Stavovské divadlo).

- ◆ Nechal je postavit hrabě F. A. Nostic - Rieneck.
- ◆ Ve štítu mělo heslo „Patriae et Musis“ (Vlasti a Múzám). Vlasti nesloužilo, hrály se v něm většinou německé a francouzské činohry a italské opery.
- ◆ Česká představení se konala občas, a to jen v neděli odpoledne – v jediném volném dni drobných řemeslníků, tovaryšů, sluhů a služek, kteří z počátku tvořili publikum těchto her.
- ◆ S historií divadla je spojeno i jméno W. A. Mozarta, který zde dirigoval svou *Figarovu svatbu* a Pražanům věnoval i operu *Don Giovanni*, která zde měla světovou premiéru v roce 1787.

Stavovské divadlo, pohled z Rytířské ulice v Praze

Divadlo Bouda

- ◆ Čeští vlastenci si uvědomovali, že mluvené slovo působí na obyčejné lidi silněji než čtené.
- ◆ Po velkém úspěchu českých her ve Stavovském divadle proto požádali čeští vlastenci o vlastní koncesi (povolení) a vybudovali divadlo v provizorní dřevěné stavbě, zvané **Bouda**.
- ◆ Divadlo stálo na Koňském trhu (dnešním Václavském náměstí).
- ◆ Zde se hrály zejména vlastenecké historické hry. K hlavním dramatikům patřil **Václav Thám**. Napsal okolo 50 her, náměty čerpal nejčastěji z národních dějin (např. některé hry – *Vlasta a Šárka*, *Břetislav a Jitka*).
- ◆ Divadlo Bouda bylo hojně navštěvováno, přesto bylo kvůli finančním potížím zavřeno a zbouráno. Od té doby nemělo české divadlo stálou scénu, hrálo se v různých prostorách.

Rukopisy

Byly padělky, které měly dokázat, že tak jako v jiných zemích, i u nás existují hodnotné památky ústní lidové slovesnosti.

Rukopis královédvorský

- ◆ Byl nalezen v roce 1817 ve Dvoře Králové, odtud jeho název.
- ◆ Měl pocházet ze 13. století.
- ◆ Obsahoval epické i lyrické básně, které oslavovaly hrdiny z mýtického období českých dějin (Slavoj, Vzáboj) i z doby historické (Oldřich a Boleslav).

Rukopis zelenohorský

- ◆ Místem nálezu byla Zelená Hora u Nepomuku (jižní Čechy).
- ◆ Měl pocházet z 9. století.
- ◆ Obsahoval skladbu s názvem Libušin soud, idealisticky zobrazoval dobu pohanskou na našem území.

Obecná charakteristika

- ◆ Celým národem byly rukopisy přijaty s nadšením jako doklad vysoké úrovně staré české lidové slovesnosti.
- ◆ Pochybnost o jejich pravosti projevil jako první Josef Dobrovský.
- ◆ Řadu let trvaly spory o pravost rukopisů, až v 80. letech 19. století je skupina odborníků všestranně prozkoumala (jazykově, historicky, chemicky) a prohlásila za padělek, podvrh.
- ◆ Za původce padělků byli pokládáni, ačkoli nebylo přímých důkazů, knihovník a archivář Českého muzea Václav Hanka a novinář a spisovatel Josef Linda. Oba měli přístup k nejstarším památkám, zajímali se o starou literaturu a lidovou slovesnost, Hankovy básně v různých časopisech i jeden z Lindových románů silně připomínaly básně rukopisů formou i obsahem.
- ◆ Rukopisy však měly ve své době velký význam, pozvedly totiž sebevědomí národa a inspirovaly řadu umělců, spisovatelů, malířů, sochařů, hudebníků k cenným dílům (B. Smetana, J. Mánes, J. V. Myslbek, J. Zeyer, M. Aleš atd.).

František Palacký

- ◆ Narodil se v Hodslavicích na Moravě (1798 – 1876).
- ◆ Považuje se za tvůrce novodobého dějepisectví, byl zemským geografem, politikem, zastáncem austroslavismu (myšlenka federativního uspořádání rakouského státu).
- ◆ Po rozsáhlých přípravných pracích začal vydávat nejprve německy a od roku 1848 česky ***Dějiny národu českého v Čechách a v Moravě***; kniha obsáhla českou historii od nejstarších dob do roku 1526, tj. do nástupu Habsburků na český trůn.
- ◆ Palackého pohled na dějiny byl na tehdejší dobu velmi pokrokový, podle něj jsou tvůrci dějin lidové masy, ne významní jednotlivci.
- ◆ Za vrcholnou dobu českých dějin považuje dobu husitskou.
- ◆ Jako politik byl Palacký zastáncem nejdříve austroslavismu (Nutnost existence malého národa ve větším celku. „Kdyby nebylo Rakouska, museli bychom si jej vytvořit.“), po vzniku Rakousko-Uherska v roce 1867 změnil názor, domníval se, že si český národ zachová svou existenci i mimo rámec rakouského státu („Byli jsme před Rakouskem, budeme i po něm.“).

Počátky české žurnalistiky

- ◆ Jsou spojeny se jménem **Václava Matěje Kramera**, který vydával Pražské poštovské noviny (přijímal zprávy od postilionů – kočí na poštovním voze).
- ◆ Snažil se o noviny živé, o jejich oblibu u širokých vrstev obyvatelstva.
- ◆ Uveřejňoval zprávy o konání výročních trhů, poučení o lepším hospodaření, zprávy o nových knihách a divadelních hrách, dokonce i příspěvky ze Slovenska.
- ◆ V jeho České expedici (vydavatelství) vycházela díla starší české literatury, zejména kroniky a knížky lidového čtení.

Úkoly

---

1. Vyjmenujte divadelní scény v době národního obrození.
2. Uved'te, které umělce inspirovaly rukopisy.

Test 15 – Divadlo v době národního obrození, rukopisy, F. Palacký

Úloha 1

Dosud
nezodpovězeno
Počet bodů z 1,00

Úloha s
vláječkou

 [Upravit úlohu](#)

Již v polovině 18. století stávalo v Praze divadlo, bylo však německé. Jak se toto divadlo nazývalo?

Vyberte jednu z nabízených možností:

- ☐ a. Divadlo v Kotcích
- ☐ b. Bouda
- ☐ c. Národní divadlo
- ☐ d. Stavovské divadlo

Úloha 2

Dosud
nezodpovězeno
Počet bodů z 1,00

Úloha s
vláječkou

 [Upravit úlohu](#)

Prvním pokusem o české představení německého Divadla v Kotcích byla hra Kníže Vladimír.

Vyberte jednu z nabízených možností:

- ☐ Pravda
- ☐ Nepravda

Úloha 3

Dosud
nezodpovězeno
Počet bodů z 1,00

Úloha s
vláječkou

 [Upravit úlohu](#)

Nosticovo divadlo bylo otevřeno v roce:

Vyberte jednu z nabízených možností:

- ☐ a. 1883
- ☐ b. 1783
- ☐ c. 1683
- ☐ d. 1983

Úloha 4

Dosud
nezodpovězeno
Počet bodů z 1,00

Úloha s
vláječkou

 [Upravit úlohu](#)

Jak se dnes nazývá Nosticovo divadlo?

Odpověď:

Úloha 5

Dosud
nezodpovězeno
Počet bodů z 1,00

Úloha s
vláječkou

 [Upravit úlohu](#)

Jak se nazývalo první české divadlo, které stávalo na bývalém Koňském trhu, dnešním Václavském náměstí?

Vyberte jednu z nabízených možností:

- ☐ a. Budova
- ☐ b. Bouda
- ☐ c. České divadlo
- ☐ d. Barák

Úloha 6

Dosud
nezodpovězeno
Počet bodů z 1,00

Úloha s
vláječkou

 [Upravit úlohu](#)

Jak se nazýval jeden z rukopisných padělků, který měl být datován do 13. století?

Vyberte jednu z nabízených možností:

- ☐ a. Rukopis kutnohorský
- ☐ b. Rukopis zelenohorský
- ☐ c. Rukopis pražský
- ☐ d. Rukopis královédvorský

Úloha 7

Dosud
nezodpovězeno

Počet bodů z 1,00

Úloha s
vláječkou

 [Upravit úlohu](#)

Která významná osobnost projevila poprvé pochybnosti o pravosti obou Rukopisů?

Vyberte jednu z nabízených možností:

- ☐ a. František Palacký
- ☐ b. Ján Kollár
- ☐ c. Josef Dobrovský
- ☐ d. Josef Jungmann

Úloha 8

Dosud
nezodpovězeno

Počet bodů z 1,00

Úloha s
vláječkou

 [Upravit úlohu](#)

Uvedte celé jméno a příjmení významného historika a politika národního obrození, který se narodil v Hodslavicích na Moravě.

Odpověď:

Úloha 9

Dosud
nezodpovězeno

Počet bodů z 1,00

Úloha s
vláječkou

 [Upravit úlohu](#)

František Palacký je autorem díla Dějiny národu českého v Čechách a v Moravě.

Vyberte jednu z nabízených možností:

- ☐ Pravda
- ☐ Nepravda

Úloha 10

Dosud
nezodpovězeno

Počet bodů z 1,00

Úloha s
vláječkou

 [Upravit úlohu](#)

Václav Matěj Kramerius byl významným český novinářem a majitelem vydavatelství Česká expedice.

Vyberte jednu z nabízených možností:

- ☐ Pravda
- ☐ Nepravda